

ROZSUDEK SOUDU (čtvrtého rozšířeného senátu)

6. října 2005 *

Ve spojených věcech T-22/02 a T-23/02,

Sumitomo Chemical Co. Ltd, se sídlem v Tokiu (Japonsko),

Sumika Fine Chemicals Co. Ltd, se sídlem v Osace (Japonsko),

zastoupené M. Klusmannem, advokátem, a V. Turner, solicitor,

žalobkyně,

proti

Komisi Evropských společenství, zastoupené L. Pignataro-Nolin a A. Whelanem,
jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalované,

* Jednací jazyk: angličtina.

jejímž předmětem jsou návrhy na zrušení rozhodnutí Komise 2003/2/ES ze dne 21. listopadu 2001 v řízení podle článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/E-1/37.512 – Vitaminy) (Úř. věst. 2003, L 6, s. 1) v rozsahu, v němž se týká žalobkyň,

SOD PRVNÍHO STUPNĚ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
(čtvrtý rozšířený senát),

ve složení H. Legal, předseda, P. Lindh, P. Mengozzi, I. Wiszniewska-Białecka a V. Vapalas, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: J. Plingers, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 18. listopadu 2004,

vydává tento

Rozsudek

Skutečnosti předcházející sporu

- 1 Komise konstatovala v článku 1 rozhodnutí 2003/2/ES ze dne 21. listopadu 2001 v řízení podle článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/E-1/37.512 – Vitaminy) (Úř. věst. 2003, L 6, s. 1, dále jen „Rozhodnutí“), že několik podniků porušilo čl. 81 odst. 1 ES a čl. 53 odst. 1 Dohody o Evropském hospodářském

prostoru (EHP), když se zúčastnilo řady kartelových dohod zasahujících dvanáct různých trhů s vitamínovými produkty, a sice vitaminy A, E, B1, B2, B5, B6, kyselinou listovou, vitaminy C, D3, H, betakarotenem a karotenoidy. Z bodu 2 odůvodnění Rozhodnutí zejména vyplývá, že dotyčné podniky v rámci těchto kartelových dohod stanovily ceny jednotlivých produktů, rozdělily si prodejní kvóty, společně se rozhodly zvýšit ceny a toto zvýšení provedly, v souladu se svými dohodami zveřejnily oznámení cen, prodávaly produkty za dohodnuté ceny, zavedly mechanismus dohledu a kontroly dodržování těchto dohod a zúčastnily se řady pravidelných schůzek za účelem uskutečňování svých plánů.

- 2 Mezi tyto podniky patří zejména japonské podniky Sumitomo Chemical Co. Ltd (dále jen „Sumitomo“) a Sumika Fine Chemicals Co. Ltd (dále jen „Sumika“), které byly odpovědné za protiprávní jednání na trhu Společenství a EHP s vitamínem H (známým rovněž pod názvem biotin) a s kyselinou listovou [čl. 1 odst. 1 písm. j) a k) Rozhodnutí].
- 3 Komise v čl. 1 odst. 2 písm. k) a l) Rozhodnutí konstatovala, že protiprávní jednání, kterého se dopustila Sumitomo, nastalo v období od října 1991 do dubna 1994, a protiprávní jednání, kterého se dopustila Sumika, nastalo v období od ledna 1991 do června 1994.
- 4 Podnikům odpovědným za zjištěné protiprávní jednání je v článku 2 Rozhodnutí nařízeno okamžitě ukončit protiprávní jednání, pokud tak ještě neučinily, a zdržet se nadále zjištěných protiprávních aktů a jednání, jakož i jakéhokoliv opatření, které by mělo totožný nebo rovnocenný účel či účinek.

- 5 Komise uložila pokuty za protiprávní jednání zjištěné na trhu s vitaminy A, E, B2, B5, C, D3, betakarotenem a karotenoidy, neuložila však pokuty za protiprávní jednání zjištěné na trhu s vitaminy B1, B6, H a kyselinou listovou (článek 3 Rozhodnutí).
- 6 Z bodu 645 až 649 odůvodnění Rozhodnutí totiž vyplývá, že protiprávní jednání na těchto trzích ustala více než pět let předtím, než Komise zahájila šetření, a z tohoto důvodu byl ohledně tohoto protiprávního jednání použit článek 1 nařízení Rady (EHS) č. 2988/74 ze dne 26. listopadu 1974 o promlčení v záležitostech stíhání a výkonu práva v oblasti dopravy a hospodářské soutěže v Evropském hospodářském společenství (Úř. věst. L 319, s. 1; Zvl. vyd. 07/01, s. 61).
- 7 Konkrétně tak nebyly pokuty uloženy společností Sumitomo a Sumika.
- 8 Z Rozhodnutí (bod 650 odůvodnění) rovněž vyplývá, že tyto dva podniky ve svých odpovědích na oznámení námitek uplatnily, že rozhodnutí Komise se již nemohlo týkat protiprávního jednání, na kterém se měly údajně podílet, neboť toto protiprávní jednání bylo promlčeno.
- 9 Komise v Rozhodnutí (bod 651 odůvodnění) zamítla tuto argumentaci, když uvedla, že „[p]řavidla o promlčení se týkají výlučně uplatnění pokut nebo sankcí“ a „nemají žádné účinky na právo Komise projednat věci týkající se kartelových dohod a popřípadě přijmout rozhodnutí o zákazu těchto dohod“. (*neoficiální překlad*)

Řízení a návrhové žádání účastníků řízení

- 10 Samostatnými návrhy, došlými kanceláři Soudu dne 7. února 2002, podaly Sumitomo a Sumika tyto žaloby zapsané pod čísly T-22/02 a T-23/02.

- 11 Usnesením předsedy prvního senátu Soudu ze dne 30. dubna 2004 bylo podle článku 50 jednacího řádu Soudu nařízeno spojení věcí pro účely ústní části řízení a rozsudku, a to z důvodu, že tyto věci spolu souvisí.

- 12 Soud na základě článku 14 jednacího řádu a na návrh prvního senátu rozhodl po vyslechnutí účastníků řízení v souladu s článkem 51 uvedeného řádu o přidělení těchto věcí rozšířenému soudnímu kolegiu.

- 13 Vzhledem k tomu, že bylo pozměněno složení senátů Soudu a soudce zpravodaj byl přidělen ke čtvrtému senátu, byly projednávané věci v důsledku toho přiděleny čtvrtému rozšířenému senátu.

- 14 Na základě zprávy soudce zpravodaje rozhodl Soud (čtvrtý rozšířený senát) zahájit ústní část řízení.

- 15 Řeči účastníků řízení a jejich odpovědi na otázky položené Soudem byly vyslechnuty na jednání konaném dne 18. listopadu 2004.
- 16 Ve věci T-22/02 Sumitomo navrhuje, aby Soud zrušil Rozhodnutí v rozsahu, v němž se jí týká, a uložil žalované náhradu nákladů řízení.
- 17 Ve věci T-23/02 Sumika navrhuje, aby Soud zrušil Rozhodnutí v rozsahu, v němž se jí týká, a uložil žalované náhradu nákladů řízení.
- 18 Komise v každé z obou věcí navrhuje, aby Soud žalobu zamítl a uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

K návrhům na zrušení

- 19 Žalobkyně vznáší na podporu svých žalob dva žalobní důvody vycházející z promlčení pravomoci Komise určit, že došlo k protiprávním jednáním, a z nedostatku pravomoci Komise.

1. *K prvnímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z promlčení pravomoci Komise určit, že došlo k protiprávnímu jednání*

- 20 Žalobkyně tvrdí, že Komise nemohla v projednávaném případě přijmout rozhodnutí o zákazu směřující vůči nim, neboť došlo k promlčení jednak na základě uplynutí promlčecí doby stanovené v článku 1 nařízení č. 2988/74 a jednak na základě některých obecných právních zásad Společenství.

První část: použití nařízení č. 2988/74

Argumenty účastníků řízení

- 21 Žalobkyně uvádějí, že pro pravomoc Komise ukládat pokuty nebo sankce za porušení práva Společenství v oblasti hospodářské soutěže platí pětiletá promlčecí doba na základě článku 1 nařízení č. 2988/74 a že sama Komise uznala, že pokud jde o žalobkyně, tato promlčecí doba již uplynula.
- 22 Žalobkyně mají přitom za to, že takové formální rozhodnutí o zákazu, jako je rozhodnutí, které bylo vůči nim v projednávaném případě přijato, musí být kvalifikováno jako „sankce“ ve smyslu uvedeného článku, neboť z něj vyplývají alespoň tři druhy punitivních účinků.
- 23 Zprvė Rozhodnutí, kterým se určuje porušení práva hospodářské soutěže v rámci údajné kartelové dohody světového rozsahu, může vést k jiným řízením v členských státech, kde jsou pravidla promlčení odlišná, a dokonce v jiných státech; zjištění Komise by mohla sloužit jako nepřímé důkazy v těchto řízeních, ve kterých budou

muset žalobkyně přinejmenším vynaložit vysoké náklady na zajištění své obrany. Zadruhé mohou být žalobkyně žalovány u vnitrostátních soudů z titulu své občanskoprávní odpovědnosti třetími osobami, které se budou snažit vycházet z Rozhodnutí ve svých žalobách na náhradu škody. Zatřetí Rozhodnutí vážně poškozuje jejich pověst, stejně jako ji poškozuje negativní reklama vyplývající z občanskoprávních řízení zahájených třetími osobami.

- 24 Žalobkyně podotýkají, že cílem nařízení č. 2988/74 je podle jeho preambule zavést v zájmu právní jistoty zásadu promlčení, co se týče jak pokut, tak jiných sankcí. Důvodem zavedení takových promlčecích dob, jakými jsou doby upravené nařízením č. 2988/74, do daného právního řádu je zajistit v zájmu řádného fungování právního řádu, aby protiprávní jednání, ke kterému došlo v dávné minulosti, nebylo stíháno a sankcionováno. Právní jistota, spravedlnost a účelnost správního řízení vyžaduje, aby správní orgán využíval své zdroje a peníze daňových poplatníků ke stíhání současného protiprávní jednání, a nikoliv protiprávního jednání, ke kterému došlo v minulosti. Proto od určitého okamžiku nemůže být podnikům nejen uložena pokuta, ale tyto podniky se ani nemusejí obávat, že se stanou adresáty rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, s punitivními účinky, které z něj vyplývají.
- 25 Z toho vyplývá, že Komise nejen nemohla podle nařízení č. 2988/74 uložit žalobkyním pokuty, ale ani nemohla přijmout rozhodnutí o zákazu směřující proti nim, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání.
- 26 Žalovaná tvrdí, že čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74 chápáný v rámci svého kontextu a ve světle přípravných prací na tomto nařízení nemůže být vykládán tak, že se použije na pokuty a sankce, které se liší od pokut a sankcí striktně peněžité povahy, upravených právními předpisy uvedenými v preambuli téhož nařízení. Daný článek totiž užívá dva výrazy, „pokuty“ a „sankce“, právě k tomu, aby mohl podřídit těmž

režimu promlčení všechny peněžité sankce upravené v uvedených právních předpisech pod názvem „pokuty“ nebo „sankce“. Původní návrh nařízení předložený Komisí a dva následné pozměňovací návrhy náležitě ukázaly, že když bylo užito dvojího výrazu „pokuty (sankce)“, tyto dva výrazy byly použity jako synonyma. Stanovisko Hospodářského a sociálního výboru [nyní Evropský hospodářský a sociální výbor (dále jen EHSV)] ze dne 29. června 1972 ve své první větě („Návrh nařízení se týká pouze pravomoci ukládat a vybírat pokuty za porušení právních předpisů přijatých na základě Smlouvy o založení EHS v oblasti dopravy a hospodářské soutěže“) ukazuje, že uvedený Výbor chápal návrh nařízení tak, že se vztahuje výlučně na pokuty v širším smyslu, včetně penále.

- 27 Žalovaná má v každém případě za to, že žádná sankce uložená orgánem třetí země pověřeným ochranou hospodářské soutěže nebo žádné uložení povinnosti nahradit škodu, o nichž rozhodne vnitrostátní soud, nelze v žádném případě kvalifikovat jako sankci uloženou Komisí. Krom toho újma na dobré pověsti je nanejvýš nepřímým důsledkem přijetí Rozhodnutí a nemůže být považována za sankci. Žalobkyně navíc zaměňují přijetí rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, s jeho zveřejněním. Pouze zveřejnění přitom může znamenat pro zájmy adresáta možné nebezpečí, aniž by však představovalo sankci.
- 28 Žalobkyně ve své replice uplatňují, že jestliže podle nařízení č. 2988/74 Komise již nemá pravomoc uložit podnikům povinnost ukončit zjištěné protiprávní jednání, ani ukládat pokuty či penále v případě protiprávního jednání, nezbytně z toho vyplývá, že nemá ani implicitní pravomoc určit, že došlo k danému protiprávnímu jednání (rozsudek Soudního dvora ze dne 2. března 1983, GVL v. Komise, 7/82, Recueil, s. 483, bod 23).
- 29 Žalobkyně podotýkají, že Soudní dvůr při výkladu práva Společenství vychází ze zjevného významu slov, legislativního rámce, účelu opatření a pouze podpůrně

z přípravných prací (stanovisko generálního advokáta Tizzana předcházející rozsudku Soudního dvora ze dne 4. října 2001, Bowden a další, C-133/00, Recueil, s. I-7031, I-7033, body 28 až 30). Samy přípravné práce nemohou být považovány za jasně vyjadřující úmysl autorů nařízení (rozsudek Soudu ze dne 25. března 1999, Gencor v. Komise, T-102/96, Recueil, s. II-753, body 128 a 129). V projednávaném případě tedy není důležitý způsob, jakým chápal EHSV návrh nařízení, nýbrž samy výrazy konečného znění tohoto nařízení.

30 Znění článku 1 nařízení č. 2988/74 je přitom jasné a jednoznačné. Není pochyb, že rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, představuje sankci ve smyslu uvedeného článku z důvodu svých punitivních účinků a tradičního trestního účelu, který sleduje. Sama žalovaná to připouští, když uznává, že přijala rozhodnutí, které sloužilo k „podpoře příkladného jednání“ a k „odrazení od opětovného protiprávního jednání“, tedy k dvěma zájmům, které podle žalobkyň odpovídají tradičnímu účelu jakékoliv sankce. Žalobkyně jednak zdůrazňují, že ze stanoviska generálního advokáta Reischla předcházejícího výše uvedenému rozsudku GVL v. Komise (s. 510 a 516) ostatně vyplývá, že žalovaná již připustila ve věci, která vedla k tomuto rozsudku, že rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, zakládá rovněž sankční účinek tím, že je zveřejněno v Úředním věstníku, a jednak, že Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 15. července 1970, ACF Chemiefarma v. Komise (41/69, Recueil, s. 661, bod 104) přiznal zveřejnění rozhodnutí účinek dodatečné sankce.

31 Žalobkyně trvají zejména na skutečnosti, že vnitrostátní soud členského státu nebo třetího státu by mohl použít zjištění Komise jako „*prima facie* dostatečný důkaz“, jehož zpochybnění by bylo pro žalobkyně obzvláště obtížné, zejména v členských státech Evropské unie. V tomto ohledu uvádějí rozhodnutí soudních orgánů z Austrálie, Spojených států a Kanady, jakož i rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 2000, Masterfoods a HB (C-344/98, Recueil, s. I-11369, body 49 až 52). Žalobkyně podotýkají, že sama žalovaná ve svých písemných podáních mlčky připouští takovou možnost, neboť v rámci své odpovědi na druhý žalobní důvod uvádí „zájem umožnit poškozené straně předložit věc vnitrostátním občansko-

právním soudům“ z důvodu oprávněného zájmu, který ji opravňuje k přijetí rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání (viz bod 122 níže).

32 Žalobkyně dodávají, že ani použitelnost nařízení č. 2988/74 na rozhodnutí, kterými se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, není legislativním rámcem zpochybněna. Uvádějí, že užití výrazu „sankce“ v článku 1 uvedeného nařízení není odůvodněno nutností podřídit rozdílně nazvané peněžité sankce společnému režimu promlčení, jak tvrdí žalovaná. Výraz „pokuty“ totiž rovněž zahrnoval peněžitou sankci stanovenou nařízením Rady č. 11 ze dne 27. června 1960 o odstranění diskriminace v oblasti přepravních sazeb a podmínek, kterým se provádí čl. 79 odst. 3 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství (Úř. věst 1960, 52, s. 1121).

33 Žalovaná ve své duplice zpochybňuje argument, který žalobkyně vyvozují z výše uvedeného rozsudku GVL v. Komise, když zejména upřesňuje, že Soudní dvůr v tomto rozsudku neprohlásil, že implicitní pravomoc přijímat rozhodnutí, kterými se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, vyplývá přímo z pravomocí nařídít ukončení takového protiprávního jednání a ukládat pokuty výslovně upravených právními předpisy, nýbrž že společným základem všech těchto pravomocí jsou články 83 ES a 85 ES. Žalovaná dále zpochybňuje výklad výše uvedeného rozsudku ACF Chemiefarma v. Komise, učiněný žalobkyněmi.

Závěry Soudu

34 Úvodem je třeba zdůraznit, že Komise odpovídá za provádění a směr soutěžní politiky Společenství. Článek 85 odst. 1 ES, který představuje v této oblasti zvláštní projev obecného posláním dohledu svěřeného Komisi článkem 211 ES, jí tak svěřuje

poslání zajistit uplatnění zásad stanovených články 81 ES a 82 ES, a právní předpisy přijaté na základě článku 83 ES jí svěily rozsáhlé pravomoci (rozsudky Soudního dvora ze dne 28. února 1991, *Delimitis*, C-234/89, Recueil, s. I-935, bod 44, a výše uvedený rozsudek *Masterfoods* a *HB*, bod 46; rozsudek Soudu ze dne 18. září 1992, *Automec v. Komise*, T-24/90, Recueil, s. II-2223, body 73 a 74).

- 35 Cílem pravomocí svěřených Komisi nařízením Rady č. 17 ze dne 6. února 1962, prvním nařízením, kterým se provádějí články [81] a [82] Smlouvy (Úř. věst. 1962, 13, s. 204), použitelným *ratione temporis* v projednávaném případě, je umožnit Komisi splnění poslání spočívajícího v zajištění dodržování pravidel hospodářské soutěže na společném trhu, které je Komisi svěřeno článkem 85 ES (rozsudek Soudního dvora ze dne 7. ledna 2004, *Aalborg Portland a další v. Komise*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Recueil, s. I-123, bod 54, a rozsudek Soudu ze dne 20. února 2001, *Mannesmannröhren-Werke v. Komise*, T-112/98, Recueil, s. II-729, body 61 a 66). Je totiž v souladu s obecným zájmem předcházet protisoutěžním jednáním a dohodám, tato jednání a dohody odhalit a rovněž je sankcionovat (výše uvedený rozsudek *Aalborg Portland a další v. Komise*, bod 54).
- 36 Nařízení č. 17 tak oprávnilo Komisi uložit podnikům povinnost ukončit zjištěné protiprávní jednání, jakož i ukládat pokuty a penále v případě protiprávního jednání. Pravomoc přijímat za tímto účelem rozhodnutí s sebou nezbytně nese pravomoc určit, že došlo k danému protiprávnímu jednání (výše uvedený rozsudek *GVL v. Komise*, bod 23).
- 37 Ukončení protiprávního jednání před přijetím rozhodnutí ze strany Komise samo o sobě nepředstavuje okolnost, která by bránila výkonu pravomocí Komise určit, že došlo k porušení pravidel hospodářské soutěže a takové porušení sankcionovat. Soudní dvůr v tomto ohledu již rozhodl jednak, že pravomoc Komise ukládat sankce

není nijak dotčena skutečností, že jednání zakládající protiprávní jednání a jeho škodlivé účinky již ustaly (výše uvedený rozsudek ACF Chemiefarma v. Komise, bod 175), a jednak že Komise může přijmout rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, které dotyčný podnik již ukončil, nicméně za podmínky, že má tento orgán oprávněný zájem na přijetí takového rozhodnutí (výše uvedený rozsudek GVL v. Komise, bod 24).

38 V projednávaném případě se Komise v Rozhodnutí, pokud jde o žalobkyně, omezila na určení, že žalobkyně porušily čl. 81 odst. 1 ES a čl. 53 odst. 1 Dohody o EHP, když se podílely na dohodách narušujících trh Společenství a trh EHS s vitamínem H (od října 1991 do dubna 1994, pokud jde o Sumitomo) a s kyselinou listovou (od ledna 1991 do června 1994, pokud jde o Sumiku) a na udělení příkazu těmto společnostem zdržet se opětovného protiprávního jednání ve svých aktech či jednáních nebo přijmout jakékoliv opatření, které by mělo stejný nebo rovnocenný účel či účinek. Komise naproti tomu neuložila žalobkyním pokuty z toho důvodu, že se přestaly účastnit daných dohod před více než pěti lety před zahájením šetření Komise, což vyvolává podle článku 1 nařízení č. 2988/74 promlčení pravomoci orgánu ukládat pokuty.

39 Žalobkyně v první části svého prvního žalobního důvodu v podstatě Komisi vytýkají, že porušila posledně uvedený článek, neboť promlčení, které tento článek stanoví, se podle jejich názoru vztahuje rovněž na pravomoc určit, že došlo k dotčenému protiprávnímu jednání. Žalobkyně zejména zdůrazňují, jednak že rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, spadá pod pojem „sankce“, které nemůže Komise ukládat po uplynutí promlčecí doby upravené dotčeným ustanovením, a jednak že zánik pravomoci ukládat pokuty promlčením pravomoci zahrnuje nezbytně i zánik implicitní pravomoci určit, že došlo k protiprávnímu jednání.

40 Je tedy zaprvé důležité stanovit, zdali se promlčení upravené v čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74 uplatní na pravomoc Komise určit, že došlo k porušení čl. 81 odst. 1 ES, jak tvrdí žalobkyně.

41 Článek 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74 stanoví, že „[p]ro pravomoc Komise k ukládání pokut nebo sankcí za porušení právních předpisů v oblasti dopravy nebo hospodářské soutěže v Evropském hospodářském společenství platí tyto promlčecí doby:

- a) tři roky v případě porušování předpisů o žádostech nebo oznámeních podniků nebo sdružení podniků, o žádostech o informace nebo provádění šetření;

- b) pět let v případě jiného porušování“.

42 Při doslovném výkladu daného ustanovení je třeba přihlídnout ke skutečnosti, že právní předpisy Společenství jsou vyhotovovány v několika jazycích a že jednotlivá jazyková znění jsou rovněž závazná; výklad ustanovení práva Společenství tedy zahrnuje srovnání jazykových znění (rozsudek Soudního dvora ze dne 6. října 1982, CILFIT, 283/81, Recueil, s. 3415, bod 18).

43 V tomto ohledu je namístě uvést, že znění čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74, téměř ve všech svých jazykových zněních, uvádí, že promlčení platí pro pravomoc Komise ukládat pokuty nebo sankce. Žádné jazykové znění nezmiňuje promlčení skutkových okolností nebo protiprávního jednání nebo promlčení pravomoci Komise určit, že k protiprávnímu jednání došlo. Je tedy namístě položit si otázku ohledně rozsahu výrazu „sankce“ obsaženého v uvedeném ustanovení vedle výrazu „pokuty“ k ověření, zdali tento výraz zahrnuje rovněž rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, jak tvrdí žalobkyně.

- 44 Ačkoliv ve většině jazykových znění může mít tento výraz, je-li posuzován sám o sobě, širší rozsah než výraz „pokuty“, který označuje pouze sankce peněžité povahy, existují jazyková znění (a sice finské a švédské), ve kterých tento výraz označuje sankce nutně peněžité povahy stejně jako výraz „pokuty“, který mu předchází.
- 45 Výklad, byť poněkud rozporuplný, se nabízí rovněž při zohlednění názvu článku 1. V některých jazykových zněních nařízení č. 2988/74 je v tomto názvu učiněn odkaz na promlčení postupu nebo řízení, výrazy, které by mohly napovídat, že rozsah promlčení upraveného dotčeným ustanovením přesahuje pouhou pravomoc sankcionovat protiprávní jednání, za účelem zahrnutí i možnosti provádět postup či vést řízení směřující k prokázání protiprávní jednání. V jiných zněních obsahuje název takové výrazy, jako je „poursuite“ (francouzské znění) nebo slovo „vervolging“ (nizozemské znění), vyvolávající jasnou představu o řízení, které má represivní účel na rozdíl od výrazů „postup“ nebo „řízení“. V dánském znění název odkazuje na promlčení pravomoci ukládat „hospodářské sankce“.
- 46 Přitom podle ustálené judikatury platí, že nezbytnost jednotného výkladu nařízení Společenství sice vylučuje, aby byl daný text posuzován samostatně, nýbrž v případě pochybností vyžaduje, aby byl vykládán a používán ve světle znění vyhotovených v ostatních jazycích, musí být dotčené ustanovení, v případě rozdílů mezi těmito zněními, vykládáno podle obecné struktury a účelu právní úpravy, jehož je součástí (rozsudky Soudního dvora ze dne 12. července 1979, Koschniske, 9/79, Recueil, s. 2717, bod 6; ze dne 28. března 1985, Komise v. Spojené království, 100/84, Recueil, s. 1169, bod 17, a ze dne 20. listopadu 2003, Kyocera Electronics Europe, C-152/01, Recueil, s. I-13821, bod 33; rozsudek Soudu ze dne 26. září 2000, Starway v. Rada, T-80/97, Recueil, s. II-3099, bod 81).

47 Při výkladu ustanovení práva Společenství je ostatně obecněji namístě přihlédnout nejen k výrazům tohoto ustanovení, ale zároveň k jeho kontextu, ve kterém se nachází, a cílům sledovaným právní úpravou, jejíž je součástí (rozsudek Soudního dvora ze dne 17. listopadu 1983, *Merck*, 292/82, *Recueil*, s. 3781, bod 12), jakož i k veškerým právním předpisům Společenství (výše uvedený rozsudek *CILFIT*, bod 20).

48 Ohledně kontextuálního a teleologického výkladu je namístě připomenout, že jak vyplývá z návrhu Komise COM(71) 1514 konečné, ze dne 23. prosince 1971, založeného žalovanou do spisu, přijetí nařízení č. 2988/74 bylo odpovědí zákonodárce Společenství na poznatky vyplývající z rozsudků Soudního dvora vydaných v roce 1970 ve věcech týkajících se kartelových dohod vztahujících se k trhu s chininem (viz zejména výše uvedený rozsudek *ACF Chemiefarma v. Komise*, body 18 až 20), poznatky zopakované v roce 1972 ve věcech týkajících se kartelové dohody vztahující se k trhu s barvivou (viz zejména rozsudek Soudního dvora ze dne 14. července 1972, *Geigy v. Komise*, 52/69, *Recueil*, s. 787, bod 21), ve kterých Soudní dvůr poté, co uvedl, že texty upravující pravomoc Komise ukládat pokuty v případě porušení pravidel hospodářské soutěže nijak neupravují promlčení, zdůraznil, že k tomu, aby promlčecí doba splnila svoji úlohu spočívající v zajištění právní jistoty, musí být stanovena předem a určení jejího trvání a způsobu jejího používání spadá do pravomoci zákonodárce Společenství.

49 Je namístě poznamenat, že první bod odůvodnění nařízení č. 2988/74 stanoví, že „právní předpisy v oblasti dopravy a hospodářské soutěže v Evropském hospodářském společenství svěřují Komisi pravomoc ukládat pokuty, sankce a penále podnikům nebo sdružením podniků, které porušují právo Společenství v oblasti informování anebo prověřování nebo zákazu diskriminace, zákazu kartelových dohod nebo zákazu zneužívání dominantního postavení“; je třeba rovněž konstatovat, že „tyto předpisy nicméně neupravují promlčení“.

- 50 Krom toho ve druhém bodu odůvodnění téhož nařízení je zejména uvedeno, „že je v zájmu právní jistoty nezbytné zavést zásadu promlčení a upravit způsob jejího používání; [a] má-li být tato právní úprava úplná, musí se vztahovat jak na pravomoc ukládat pokuty nebo sankce, tak na pravomoc vykonávat rozhodnutí, na jejichž základě jsou pokuty, sankce nebo penále ukládány“.
- 51 Třetí bod odůvodnění upřesňuje, že nařízení „se musí vztahovat na odpovídající ustanovení nařízení č. 11 [...], nařízení č. 17 [...] a nařízení Rady (EHS) č. 1017/68 ze dne 19. července 1968 o uplatňování pravidel hospodářské soutěže v dopravě po železnici, silnici a vnitrozemských vodních cestách [Úř. věst. L 175, s. 1; Zvl. vyd. 07/01, s. 6]“.
- 52 V tomto ohledu, jak žalovaná relevantně podotkla, zatímco však nařízení č. 17 a č. 1017/68 upravují pravomoc Komise ukládat „pokuty“ (viz článek 15 nařízení č. 17 a článek 22 nařízení č. 1017/68), nařízení č. 11 opravňuje Komisi ukládat „sankce“ (viz články 17 a 18 nařízení č. 11). „Sankce“, uvedené v posledně zmíněném nařízení, jsou mimoto výlučně peněžité povahy, jak vyplývá jednak ze skutečnosti, že je vždy stanovena maximální sankce vyjádřená v zúčtovacích jednotkách nebo v násobku přepravní sazby, kterou porušitel vybírá nebo požaduje, a jednak ze skutečnosti, že je stanoveno, že se tyto sankce „vykonávají podle článku 192 Smlouvy [nyní článek 256 ES]“ týkajícího se „rozhodnutí Rady nebo Komise, která ukládají peněžitý závazek jiným osobám než státům“ a která jsou v souladu s tímto článkem „titulem pro výkon rozhodnutí“ (viz články 17, 18 a 23 nařízení č. 11).
- 53 Za těchto podmínek je užití výrazu „sankce“ vedle výrazu „pokuty“ v čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74 odůvodněno nutností objasnit skutečnost, že promlčení upravené tímto ustanovením se týká rovněž pravomoci ukládat peněžité sankce, které nejsou kvalifikované jako pokuty, takové jako sankce upravené nařízením č. 11.

54 Argument žalobkyň, podle něž nebylo toto objasnění nutné vzhledem k tomu, že výraz „pokuty“ může zahrnovat rovněž sankce nařízení č. 11, takže výklad výrazu „sankce“ ze strany Komise, obsaženého v čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74, zbavuje tento posledně zmíněný výraz užitečného účinku, není přesvědčivý.

55 Je totiž namístě uvést, že v rámci kontextuálního výkladu ustanovení nařízení č. 2988/74 věnovaných promlčení „v záležitostech výkonu práva“, tedy promlčení „pravomoci Komise vykonávat rozhodnutí, kterými se ukládají pokuty, sankce nebo penále za porušení právních předpisů v oblasti dopravy a hospodářské soutěže v Evropském hospodářském společenství“ (článek 4), ukazují, že zákonodárce Společenství nepoužil při přijímání uvedeného nařízení výraz „pokuty“ pro označení všech sankcí peněžité povahy. Zejména v souladu s článkem 5 se promlčecí doba v záležitostech výkonu práva přerušuje buď oznámením rozhodnutí, kterým se mění původní částka pokuty, sankce nebo penále, nebo kterým se zamítá žádost o takovou změnu, nebo jakýmkoli aktem Komise nebo členského státu jednajícího na její žádost, jehož účelem je vynucení plateb pokut, sankcí nebo penále. Zmínění částky a vynucení plateb sankcí ukazuje, že zákonodárce Společenství nepoužil výraz „sankce“ pro označení jiných sankcí než peněžitých.

56 V tomto ohledu není možné vyvodit z třetího bodu odůvodnění nařízení č. 2988/74, který upřesňuje, že toto nařízení „se musí rovněž vztahovat na odpovídající ustanovení budoucích nařízení v oblasti dopravy a hospodářské soutěže v Evropském hospodářském společenství“, že zákonodárce Společenství tím, že zmínil v čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74 „sankce“ vedle „pokut“, usiloval o to, aby promlčecí doba platila pro veškerou pravomoc ukládat sankce, včetně sankcí nepeněžité povahy, která je případně svěřena Komisi v rámci právní úpravy týkající se dopravy nebo hospodářské soutěže.

57 Takový závěr totiž naráží na zohlednění jiných ustanovení práva Společenství v rámci systematického výkladu daného článku. V tomto ohledu je důležité učinit rozbor bodů odůvodnění a ustanovení rozhodnutí Komise č. 715/78/ESUO ze dne 6. dubna 1978 o promlčení v záležitostech stíhání a při výkonu práva podle Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli (Úř. věst. L 94, s. 22).

58 Body odůvodnění a ustanovení tohoto rozhodnutí, přijatého přibližně čtyři roky po přijetí nařízení č. 2988/74, zjevně napodobují body odůvodnění a ustanovení tohoto nařízení. Je přitom třeba podotknout, že promlčení v záležitostech stíhání upravené v čl. 1 odst. 1 tohoto rozhodnutí se týká pouze „pravomoci Komise ukládat pokuty“, přičemž výraz „sankce“ v tomto ustanovení není obsažen. Obecněji lze říci, že tam, kde se bod odůvodnění nebo ustanovení nařízení č. 2988/74 zmiňuje o „pokutách nebo sankcích“, odpovídající bod odůvodnění nebo ustanovení rozhodnutí č. 715/78 uvádí pouze „pokuty“, přičemž výraz „sankce“ není ostatně nikde v uvedeném rozhodnutí obsažen. Je namístě dodat, že v bodech odůvodnění tohoto rozhodnutí jsou zmíněny články Smlouvy o ESUO, které svěřují Komisi pravomoc ukládat pokuty a penále, tyto články však výraz „sankce“ neobsahují. Stejně jako v případě nařízení č. 2988/74 si však zákonodárce nepřál omezit rozsah působnosti právní úpravy promlčení stíhání pouze na „ustanovení týkající se pokut a penále stanovených ve Smlouvě a v jejích [dosud přijatých] prováděcích předpisech“, nýbrž také výslovně uvedl „příslušná [relevantní] ustanovení budoucích prováděcích předpisů“. Přesto však nepoužil výraz „sankce“, takže rozsah působnosti dotčené právní úpravy nemůže zahrnovat v zásadě jiné sankce než pokuty (viz první a pátý bod odůvodnění).

59 Bylo-li by přitom třeba vykládat výraz „sankce“ obsažený v nařízení č. 2988/74 tak, že se týká rovněž rozhodnutí, kterými se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, bylo by namístě konstatovat, že taková rozhodnutí podléhají režimu promlčení v rámci Smlouvy o ES, a nikoliv Smlouvy o ESUO, i když oblast promlčení zavedená

v rámci Smlouvy o ESUO nachází zjevně do nejmenšího detailu inspiraci úpravou promlčení zavedenou o něco dříve v rámci Smlouvy o ES. Taková odlišnost není důvodná.

- 60 Vzhledem k výše uvedenému je namístež dojít k závěru, že výraz „sankce“ obsažený v čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74 má za cíl, jak tvrdí žalovaná, pouze podřídit jedinému a témuž režimu promlčení pravomoc Komise ukládat peněžité sankce za porušení právních předpisů v oblasti dopravy nebo hospodářské soutěže v Evropském společenství bez ohledu na to, jaký název je použit pro tyto sankce v předpisech, které je zavádějí.
- 61 Rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, nepředstavuje sankci ve smyslu čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74, a promlčení upravené tímto ustanovením se na něj tedy nevztahuje.
- 62 Pokud jde zadruhé o argumentaci žalobkyně, že promlčení pravomoci ukládat pokuty a penále v každém případě nutně zahrnuje promlčení implicitní pravomoci určit, že došlo k protiprávnímu jednání (viz bod 28 výše), nemůže být ani ta přijata.
- 63 Vyplývá-li pravomoc Komise určit, že došlo k protiprávnímu jednání, v rámci režimu zavedeného nařízením č. 17 pouze implicitně, tedy v rozsahu, v němž je nezbytně zahrnuta v explicitní pravomoci nařídit ukončení protiprávního jednání a ukládat pokuty (výše uvedený rozsudek GVL v. Komise, bod 23), není taková implicitní pravomoc podřízena pouze výkonu těchto explicitních pravomocí orgánem. Soudní

dvůr uznal existenci této implicitní pravomoci v rozsudku – výše uvedený rozsudek GVL v. Komise, který se týkal legality rozhodnutí Komise, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, které již ustalo, a kterým se neukládají pokuty. Autonomie dotčené pravomoci nemůže tedy být popřena, stejně jako nemůže být dotčena skutečností, že výkon této pravomoci byl podřízen existenci oprávněného zájmu orgánu.

64 Z toho vyplývá, že druhá část tohoto žalobního důvodu je neopodstatněná.

Druhá část: použití obecných právních zásad Společenství

Argumenty účastníků řízení

65 Žalobkyně uplatňují, že Komise nemůže přijmout vůči nim Rozhodnutí, neboť došlo k promlčení pravomoci orgánu na základě několika obecných právních zásad Společenství.

66 Žalobkyně se zaprvé dovolávají zásady právní jistoty. Tvrdí, že důvodem existence promlčecích dob v Evropské unii je to, že je po určité době v zájmu řádného fungování právního řádu, aby nebylo ohledně protiprávního jednání prováděno šetření nebo aby toto protiprávní jednání nevedlo k žádné „sankci“. Dále připomínají, že jak podle *Čtvrté zprávy o soutěžní politice* vypracované Komisí, tak podle preambule nařízení č. 2988/74 zavedení promlčení v záležitostech stíhání a výkonu práva prostřednictvím tohoto nařízení má za cíl zajistit právní jistotu, která je podle názoru žalobkyň základním požadavkem, který má dopad nejen na pravomoc Komise ukládat pokuty, ale rovněž na její pravomoc ukládat všechny druhy sankcí, tedy i přijetí rozhodnutí o zákazu.

- 67 Komise zadruhé porušila obecné právní zásady členských států, když přijala Rozhodnutí, které se týká žalobkyně. Žalobkyně vycházejí zejména z částí vnitrostátních soudních rozhodnutí a textů právní teorie o promlčení v právu některých členských států a tvrdí, že vyplývá rovněž z důvodu existence pravidel promlčení v právních řádech členských států, že musí být tato pravidla použita, aby nedošlo k žádnému stíhání nebo ukládání sankcí za protiprávní jednání, k němuž došlo v dávné minulosti.
- 68 Zatřetí je Rozhodnutí v rozporu s presumpcí nevinou zakotvenou v čl. 48 odst. 1 Charty základních práv Evropské unie vyhlášené v Nice dne 7. prosince 2000 (Úř. věst. 2000, C 364, s. 1, dále jen „Charta“), a čl. 6 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (EÚLP), podle které je každý, kdo je obviněn z trestného činu, považován za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.
- 69 Komise musí dodržovat tuto presumpci na základě jednak čl. 51 odst. 1 Charty, který ukládá zejména orgánům Unie povinnost dodržovat práva a zachovávat zásady stanovené Chartou, a jednak z důvodu, že se jedná o základní právo zaručené EÚLP, a proto o obecnou právní zásadu Společenství v souladu s čl. 6 odst. 2 EU a ustálenou judikaturou soudů Společenství (rozsudky Soudu ze dne 15. března 2000, Cimenteries CBR a další v. Komise, T-25/95, T-26/95, T-30/95 až T-32/95, T-34/95 až T-39/95, T-42/95 až T-46/95, T-48/95, T-50/95 až T-65/95, T-68/95 až T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 a T-104/95, Recueil, s. II-491, bod 713, a výše uvedený rozsudek Mannesmannröhren-Werke v. Komise, bod 60).
- 70 Žalobkyně zdůrazňují, že co se týče dosahu presumpce nevinou, Evropský soud pro lidská práva rozhodl, že jakýkoliv důvod soudního rozhodnutí, kterým se ukončuje řízení kvůli uplynutí promlčecí doby, představuje porušení čl. 6 odst. 2 EÚLP, jestliže

vzbuzuje jednoduše představu, že osoba obviněná z trestného činu jednala v rozporu s právem, a dopustila se tak protiprávního jednání (viz Evropský soud pro lidská práva, rozsudek Adolf ze dne 26. března 1982, řada A, č. 49, § 38) nebo navozuje myšlenku, že soud považuje dotčenou osobu za vinnou (Evropský soud pro lidská práva, rozsudek Minelli ze dne 25. března 1983, řada A, č. 62, § 37).

71 Žalobkyně se tudíž domnívají, že Komise nemohla, aniž by porušila presumpci nevinu, v projednávaném případě navrhnout, že žalobkyně jednaly protiprávně, ani nemohla přijmout rozhodnutí s účinky určení této protiprávnosti.

72 Žalovaná má za to, že tato část žalobního důvodu může být považována pouze za doplňující argument na podporu první části prvního žalobního důvodu a že není opodstatněná. Zejména zdůrazňuje, že se žalobkyně zřejmě domnívají, že pětiletá promlčecí doba se použije rovněž na základě obecných zásad, ale již nevysvětlují, proč by tomu tak mělo být ani proč je zájem zásady právní jistoty do té míry narušen rozhodnutím, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, přijatým přibližně sedm let poté, co protiprávní jednání ustalo, za účelem hájení oprávněného zájmu, že musí být Rozhodnutí zrušeno. Navíc podotýká, že z argumentace žalobkyň vyplývá, že členské státy, ve kterých platí pro správní rozhodnutí a občanskoprávní řízení v oblasti hospodářské soutěže promlčecí doby přesahující pět let, porušují obecné právní zásady Společenství.

73 Žalovaná zpochybňuje relevanci judikatury Evropského soudu pro lidská práva uvedené žalobkyněmi, která se týkala věcí ohledně uplynutí dob, jejichž použitelnost nebyla v dotčených případech zpochybňována a nemohla přinést žádné osvětlení ohledně rozsahu působnosti dob stanovených v právních předpisech Společenství. Podle žalované se presumpce nevinu uplatní pouze před přijetím rozhodnutí

(rozsudek Soudu ze dne 6. července 2000, Volkswagen v. Komise, T-62/98, Recueil, s. II-2707, bod 281) a nemůže určovat přijetí či nepřijetí rozhodnutí s ohledem na zásadu právní jistoty a pravidla použitelná v oblasti promlčení.

74 Žalobkyně ve své replice opakují tvrzení, že „pravomoc Komise přijmout sporné rozhodnutí byla podle obecných právních zásad Společenství rovněž [promlčena]“. Upřesňují, že netvrdily, že obecné právní zásady Společenství upravují promlčecí dobu obdobnou době stanovené v čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74, ale spíše „prokázaly, že tato promlčecí doba vyplývá přímo ze Smlouvy o ES, zejména [z] čl. 85 odst. 2 ES, ve spojení s čl. 3 odst. 1 a čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a [s] čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74 a zároveň – má jako právní základ některé obecné právní zásady, jako zásadu právní jistoty a zásadu řádného výkonu práva“.

75 Žalovaná ve své duplice zdůrazňuje, že argument žalobkyň, podle kterého se nařízení č. 2988/74 zakládá na obecných právních zásadách, neprokazuje nic, co by se týkalo rozsahu působnosti uvedeného nařízení. Zákonodárci Společenství přísluší stanovit, v mezích závisejících na předmětu, různé promlčecí lhůty pro různé druhy řízení. To platí dokonce i pro různá řízení týkající se sankcí, jak ukazuje samotný článek 1 nařízení č. 2988/74, a *a fortiori* pro opatření, která nemají za cíl ukládat sankce, bez ohledu na význam posledně zmíněného výrazu. V případě rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, které podle žalované nespadá do rozsahu působnosti uvedeného nařízení, nic nenasvědčuje tomu, že je přijetí rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, jež ustalo pět let a několik týdnů před zahájením šetření Komise, v rozporu s veškerými pravidly promlčení vyplývajícími přímo z obecných právních zásad.

Závěry Soudu

- 76 Žalobkyně byly vzhledem k určité nejednoznačnosti argumentů, které uvádějí ve svých písemnostech v rámci první části, vyzvány při jednání k upřesnění rozsahu těchto argumentů. Uvedly tak, že se dovolávají některých obecných právních zásad Společenství, jednak na podporu výkladu nařízení č. 2988/74, který prosazovaly v rámci první části tohoto žalobního důvodu, a jednak na podporu tvrzení, že Komise tím, že přijala Rozhodnutí, které se jich týká, porušila přímo uvedené zásady bez ohledu na údajné porušení nařízení č. 2988/74.
- 77 Tato část tedy vznáší jednak otázku, zda výklad čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74, učiněný Soudem v rámci rozboru první části tohoto žalobního důvodu, neodporuje obecným právním zásadám Společenství dovolávaným žalobkyněmi. Předpis sekundárního práva Společenství musí být totiž vykládán v co největším možném rozsahu tak, aby byl v souladu s ustanoveními Smlouvy a obecnými právními zásadami Společenství (rozsudky Soudního dvora ze dne 21. března 1991, Rauh, C-314/89, Recueil, s. I-1647, bod 17; ze dne 10. července 1991, Neu a další, C-90/90 a C-91/90, Recueil, s. I-3617, bod 12, a ze dne 27. ledna 1994, Herbrink, C-98/91, Recueil, s. I-223, bod 9).
- 78 Tato část dále vznáší otázku, zda tyto obecné právní zásady přímo nebrání přijetí rozhodnutí směřujícího vůči žalobkyním, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, přijatého přibližně sedm a půl roku po ukončení údajného protiprávního jednání žalobkyň a na základě šetření zahájeného přibližně pět let a čtyři či pět měsíců po tomto ukončení.

- 79 Soud má za to, že je třeba zkoumat tyto dvě otázky jednotlivě s ohledem na každou ze zásad dovolávaných žalobkyněmi v rámci této části žalobního důvodu.

— Zásada právní jistoty

- 80 Zásada právní jistoty směřuje k zajištění předvídatelnosti situací a právních vztahů podléhajících právu Společenství (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. února 1996, Duff a další, C-63/93, Recueil, s. I-569, bod 20, a rozsudek Soudu ze dne 31. ledna 2002, Hult v. Komise, T-206/00, Recueil FP, s. I-A-19 a II-81, bod 38).
- 81 Podle ustálené judikatury Soudního dvora musí být promlčecí doba, aby splnila svoji funkci zajištění právní jistoty, stanovena předem a stanovení jejího trvání, jakož i jejích podmínek použití patří do pravomoci zákonodárce Společenství (výše uvedené rozsudky Soudního dvora ACF Chemiefarma v. Komise, body 19 a 20; Geigy v. Komise, bod 21; ze dne 24. září 2002, Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise, C-74/00 P a C-75/00 P, Recueil, s. I-7869, bod 139, a ze dne 2. října 2003, International Power a další v. NALOO, C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P a C-180/01 P, Recueil, s. I-11421, bod 106).
- 82 Promlčení má tedy tím, že zabrání tomu, aby byly donekonečna zpochybnovány situace ustálené plynutím času, posílit právní jistotu, ale může taktéž umožnit ustálení situací, které byly alespoň původně v rozporu s právem. Rozsah, v němž se promlčení uplatní, tedy vyplývá ze střetu mezi požadavky právní jistoty a požadavky legality podle historických a společenských okolností, které v dané době ve společnosti převažovaly. Promlčení z tohoto důvodu závisí pouze na volbě zákonodárce.

- 83 Rozhodnutí zákonodárce Společenství ohledně zavedení pravidel promlčení a stanovení odpovídajících dob nemůže být tudíž předmětem přezkumu ze strany soudu Společenství. Skutečnost, že nebyla upravena promlčecí doba u výkonu pravomocí umožňujících Komisi určit, že došlo k porušení práva Společenství, nemůže sama o sobě představovat protiprávnost s ohledem na dodržení zásady právní jistoty.
- 84 Zásada právní jistoty tak nebrání výkladu čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74 zvoleného v rámci zkoumání první části tohoto žalobního důvodu, podle nějž se promlčení upravené v tomto článku použije pouze na pravomoc ukládat peněžité sankce a nevztahuje se zejména na pravomoc Komise určit, že došlo k protiprávnímu jednání.
- 85 Tato část musí být tedy zamítnuta v rozsahu, v němž směřuje k potvrzení opačného výkladu daného článku, dovoláváním se právní jistoty, prosazovaného žalobkyněmi v rámci první části tohoto žalobního důvodu.
- 86 Pokud jde o to, že se žalobkyně dovolávají zásady právní jistoty jako posuzovacího kritéria legality Rozhodnutí mimo rámec použití nařízení č. 2988/74, je důležité zdůraznit, že argumenty žalobkyň v podstatě spočívají v myšlence, že pouhé zohlednění času uplynulého od doby, co protiprávní jednání přičítané žalobkyním ustalo, brání tomu, aby byl zahájen postup a přijato Rozhodnutí vůči poslední jmenovaným. Žalobkyně se konkrétněji nijak nedovolávají toho, že Komise věděla nebo mohla či měla vědět o dotčených protiprávních jednáních v okamžiku, který by jí umožnil provádět její postup dříve. Jednoduše tvrdí, že postup Komise směřující k určení, že došlo k protiprávnímu jednání, byl zahájen opožděně s ohledem na

požadavky právní jistoty, neboť začal zasláním prvních žádostí o informace týkající se vitamínu H a kyseliny listové pět let a čtyři či pět měsíců po ukončení protiprávního jednání a vyústil v rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, přijatým přibližně sedm a půl roku po tomto ukončení.

87 V tomto ohledu je třeba uvést, že soudu Společenství nepřísluší stanovit doby, dosah nebo podmínky použití promlčení ve vztahu k protiprávnímu jednání, ať již obecně či vzhledem k případu, který mu je předložen. Z ustálené judikatury Soudního dvora však vyplývá, že neexistence promlčení, určeného právními předpisy, nevylučuje, aby byl postup Komise předmětem přezkumu v konkrétním případě s ohledem na zásadu právní jistoty. Podle Soudního dvora totiž v případě, kdy neexistuje právní předpis upravující promlčecí dobu, základní požadavek právní jistoty brání tomu, aby mohla Komise donekonečna odkládat výkon svých pravomocí (výše uvedené rozsudky Soudního dvora *Geigy v. Komise*, bod 21; *Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise*, bod 140; *International Power a další v. NALOO*, bod 107; ze dne 29. dubna 2004, *Itálie v. Komise*, C-372/97, *Recueil*, s. I-3679, bod 116, a *Itálie v. Komise*, C-298/00 P, *Recueil*, s. I-4087, bod 90).

88 Soudce Společenství se nesmí tudíž při přezkumu výtky vycházející z opožděného jednání Komise omezit na určení, že žádná promlčecí doba neexistuje, ale musí ověřit, zda Komise nekonala zvláště opožděně (viz v tomto smyslu obdobně rozsudek Soudu ze dne 10. června 2004, *François v. Komise*, T-307/01, *Sb. rozh.* s. II-1669, bod 46)

89 Z výše uvedené judikatury Soudního dvora však nevyplývá, že zvláště opožděná povaha postupu Komise musí být posuzována pouze z hlediska času, který uplynul mezi skutkovými okolnostmi, které tvoří předmět postupu, a zahájením tohoto postupu. Lze naopak z této judikatury vyvodit, že postup Komise nemůže být

kvalifikován jako zvláště opožděný, pokud neexistuje opoždění nebo jiná nedbalost přičitatelná orgánu, a že je namístě zohlednit zejména okamžik, kdy se orgán o protiprávních skutečnostech dozvěděl, a přiměřenou povahu trvání správního řízení (viz zejména výše uvedený rozsudek Geigy v. Komise, bod 21, ve kterém Soudní dvůr zkoumal, zdali může být „jednání v projednávaném případě“ ze strany orgánu považováno za „jednání zakládající překážku ve výkonu [jeho] pravomoci [ukládat pokuty]“; výše uvedený rozsudek Falck a Acciaierie di Bolzano v. Komise, bod 144, vykládaný ve světle bodu 132; výše uvedené rozsudky ze dne 29. dubna 2004, Itálie v. Komise, C-372/97, body 118 a 119, a Itálie v. Komise, C-298/00 P, body 91 a 92; viz rovněž rozsudky Soudu ze dne 10. dubna 2003, Département du Loiret v. Komise, T-369/00, Recueil, s. II-1789, bod 56, a uvedený rozsudek François v. Komise, body 48 až 54).

- 90 V projednávaném případě nejde však o otázku nedbalosti Komise při zahájení nebo ukončení správního řízení, ale o pouhé a objektivní plynutí času od ukončení protiprávního jednání, o kterém Komise údajně nevěděla ani o něm nemohla nebo nemusela vědět v okamžiku, který by jí umožnil provádět postup dříve. Z Rozhodnutí ostatně vyplývá, že Komise obdržela informace o dotčeném protiprávním jednání v průběhu roku 1999, že během téhož roku poslala žádosti o informace, že oznámení námitek bylo přijato dne 6. července 2000 a Rozhodnutí dne 21. listopadu 2001, což je časová posloupnost, která nenaznačuje, že se jedná o nepřiměřenou dobu řízení.

- 91 Jelikož není možné pouhou skutečností, že Komise neodhalila protiprávní kartelovou dohodu, která je ze zřejmých důvodů záměrně tajná, nijak přirovnat k nedbalostnímu jednání orgánu vzhledem k poslání dohledu, které je Komisi svěřeno Smlouvou, je namístě mít za to, že okolnost spočívající v projednávaném případě v tom, že zahájení šetření Komise ohledně dotčeného protiprávního jednání nastalo až pět let a několik měsíců po datu, kdy takové protiprávní jednání ustalo, a že Rozhodnutí bylo přijato až po sedmi a půl roce od téhož data, neprokazuje jakékoliv porušení zásady právní jistoty.

— Společné právní zásady členských států

- 92 V rámci druhého bodu této části žalobkyně předkládají řadu úryvků z textů právní teorie nebo z vnitrostátních soudních rozhodnutí týkajících se promlčení, výňatky z práva některých členských států, prostřednictvím kterých usilují o to, aby bylo v podstatě určeno, že důvod existence promlčecích dob stanovených v právních předpisech členských států s sebou přináší to, že uplynutí těchto dob brání nejen ukládání sankcí, ale také určení, že k protiprávnímu jednání došlo.
- 93 Žalobkyně nicméně zdaleka neprokázaly existenci společných právních zásad členských států v oblasti promlčení.
- 94 V právní teorii a vnitrostátní judikatuře týkajících se promlčení v občanskoprávních i trestněprávních věcech uvedených v žalobách jsou kromě právní jistoty zmíněny další důvody pro stanovení promlčecích dob: požadavek předcházet řízením vedeným opožděně, jejichž důvodem je spíš záměr škodit než spravedlnost; zastaralost důkazů; požadavek ukládání sankcí, nejednal-li žalobce s náležitou péčí; zánik společenského zájmu na stíhání protiprávního jednání po určitém čase a požadavek, aby se veřejnoprávní orgány soustředily na aktuální otázky.
- 95 Ze samotných výrazů užitých v těchto úryvcích vyplývá, že různé požadavky mohou být příčinou stanovení pravidel promlčení. Soud má za to, že každému zákonodárci přísluší rozhodnout, v různých oblastech, v nichž má legislativní pravomoc, zdali ten

či onen požadavek vyžaduje stanovení promlčecích dob, a upravit rozsah a podmínky používání těchto dob v závislosti na cílech, které zavedením těchto dob sleduje.

- 96 Žalobkyně zejména neprokázaly existenci společné právní normy členských států, na základě které, jestliže je stanovena promlčecí doba pro dané protiprávní jednání, se tato doba musí vztahovat jak na pravomoc ukládat sankce za protiprávní jednání, tak na pravomoc určit, že k takovému protiprávnímu jednání došlo.
- 97 I kdyby ostatně právní řády všech členských států skutečně obsahovaly normu o nutném použití jediné a téže promlčecí doby pro pravomoc určit, že došlo k protiprávnímu jednání, a pro pravomoc ukládat sankce, taková norma nebude přesto v právním řádu Společenství závazná. Bylo by totiž ještě nutné, aby se tato norma stala závaznou v těchto právních řádech jako skutečná obecná právní zásada, a nikoliv pouze na základě zvláštních ustanovení přijatých zákonodárcem v rámci výkonu jeho široké diskreční pravomoci.
- 98 Avšak vzhledem k tomu, že samotné promlčení nepředstavuje obecnou právní zásadu (viz body 82 a 83 výše), nemůže být tato právní síla *a fortiori* přiznána normě požadující uplatnění jediné a téže promlčecí doby pro pravomoc určit, že došlo k protiprávnímu jednání, a pro pravomoc ukládat sankce.
- 99 Taková norma není tedy pro zákonodárce a správní orgány Společenství závazná jako obecná právní zásada Společenství. Argumentace žalobkyň musí být tedy zamítnuta jak v rozsahu, v němž směřuje na podporu výkladu nařízení č. 2988/74, který prosazují v rámci první části tohoto žalobního důvodu ve jménu požadavku

výkladu ustanovení práva Společenství, aby byl v souladu s obecnými právními zásadami Společenství, tak v rozsahu, v němž směřuje k tomu, aby bylo určeno, že Komise porušila přímo obecné právní zásady Společenství, když přijala vůči žalobkyním rozhodnutí, které se od této údajně společné právní normy členských států odchyluje.

100 Krom toho, vzhledem k tomu, že žalobkyně se dovolávají této údajně společné normy dokonce bez ohledu na její povahu obecné právní zásady Společenství, je třeba připomenout, že podle judikatury znění ustanovení práva Společenství, které neobsahuje žádný výslovný odkaz na právo členských států k určení svého smyslu a dosahu, musí být běžně v celém Společenství vykládáno autonomně, přičemž výklad je třeba hledat s přihlédnutím k celkovým souvislostem ustanovení a cíli sledovanému dotčenou právní úpravou (rozsudek Soudního dvora ze dne 18. ledna 1984, Ekro, 327/82, Recueil, s. 107, bod 11; rozsudky Soudu ze dne 8. března 1990, Schwedler v. Parlament, T-41/89, Recueil, s. II-79, bod 27; ze dne 18. prosince 1992, Díaz García v. Parlament, T-43/90, Recueil, s. II-2619, bod 36, a ze dne 22. dubna 1993, Peugeot v. Komise, T-9/92, Recueil, s. II-493, bod 39).

101 Použití práva Společenství může zejména při neexistenci výslovného odkazu zahrnovat případně odkaz na právo členských států, jestliže soudce Společenství nemůže v právu Společenství nebo v jeho obecných zásadách nalézt skutečnosti, které by mu umožnily autonomním výkladem upřesnit jeho obsah a dosah (rozsudek Soudu ze dne 18. prosince 1992, Khouri v. Komise, T-85/91, Recueil, s. II-2637, bod 32, a výše uvedený rozsudek Díaz García v. Parlament, bod 36).

102 V projednávaném případě Soud při rozboru první části tohoto žalobního důvodu rozhodl, že obsah a dosah čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74 vycházejí s ohledem na otázku vznesenou žalobkyněmi z autonomního výkladu tohoto ustanovení pro-

vedeného podle doslovného, kontextuálního, teleologického a systematického výkladu. Není tedy namístě odkazovat na právo členských států za účelem výkladu uvedeného ustanovení.

— Presumpce nevinny

103 Žalobkyně se krom toho dovolávají presumpce nevinny, jak je stanovena v čl. 48 odst. 1 Charty a čl. 6 odst. 2 EÚLP.

104 V tomto ohledu je namístě nejdříve zdůraznit, že presumpce nevinny, která vyplývá zejména z čl. 6 odst. 2 EÚLP, je součástí základních práv, která jsou podle čl. 6 odst. 2 EU a ustálené judikatury Soudního dvora chráněna právním řádem Společenství (rozsudky Soudního dvora ze dne 8. července 1999, Hüls v. Komise, C-199/92 P, Recueil, s. I-4287, bod 149, a Montecatini v. Komise, C-235/92 P, Recueil, s. I-4539, bod 175).

105 Z judikatury rovněž vyplývá, že presumpce nevinny se použije na řízení, která se týkají porušení pravidel hospodářské soutěže použitelných pro podniky a v rámci kterých může být rozhodnuto o pokutách nebo penále (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Hüls v. Komise, bod 150; Montecatini v. Komise, bod 176, a Volkswagen v. Komise, bod 281).

106 Presumpce nevinny vyžaduje, aby každý, kdo je obviněn z trestného činu, byl považován za nevinného, dokud jeho vina není prokázána zákonným způsobem. Brání tak jakémukoli formálnímu zjištění a dokonce naznačování odpovědnosti

osoby obviněné z daného protiprávního jednání v rozhodnutí, kterým se končí řízení, aniž by tato osoba mohla využít všech záruk běžně poskytovaných k výkonu práv obhajoby v rámci řízení, které má běžný průběh a v rámci kterého je přijato rozhodnutí o opodstatněnosti sporu.

107 Z toho vyplývá, že presumpce nevinny naproti tomu nebrání tomu, aby byla odpovědnost osoby obviněné z daného protiprávního jednání prokázána na základě řízení, které proběhlo v celém rozsahu podle předepsaných postupů a v rámci kterého mohla být práva obhajoby plně vykonána, a to i když původci protiprávního jednání nemůže být uložena sankce z důvodu promlčení pravomoci příslušného orgánu vztahujícího se na uložení této sankce.

108 Judikatura Evropského soudu pro lidská práva uváděná žalobkyněmi (viz bod 70 výše) ostatně pouze potvrzuje úvahy vyložené v bodech 106 a 107, za předpokladu, že se v projednávaném případě vůbec použije.

109 Jednak je tedy nutné konstatovat, že výklad nařízení č. 2988/74 zastávaný Soudem při zkoumání první části tohoto žalobního důvodu neodporuje dodržení presumpce nevinny. Z tohoto výkladu totiž nijak nevyplývá, že je Komise oprávněna určit, že došlo k protiprávnímu jednání, v rozhodnutí, kterým se předčasně ukončuje řízení upravené nařízením č. 17 z důvodu uplynutí promlčecí doby stanovené v čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74. Podle tohoto výkladu, jelikož se nařízení č. 2988/74 netýká pravomoci Komise určit, že došlo k protiprávnímu jednání, nebrání tomu, aby Komise, usoudí-li, že se uplatní promlčení upravené v čl. 1 odst. 1 téhož nařízení, pokračovala přesto v řízení podle jeho běžného průběhu a při dodržení záruk poskytnutých k zajištění plného výkonu práv obhajoby pouze za účelem určení, že došlo k protiprávnímu jednání.

- 110 Krom toho nic v projednávaném případě nenasvědčuje tomu, že by Komise nerespektovala presumpci nevinu. Rozhodnutí totiž neukončilo postup zahájený vůči žalobkyním z důvodu uplynutí promlčecí doby, nýbrž bylo přijato po skončení řízení, které mělo běžný průběh a v rámci kterého žalobkyně využily všech procesních záruk, které musejí být poskytnuty podnikům dříve, než může být přijato rozhodnutí, které směřuje vůči nim a jímž se určuje, že došlo k porušení pravidel hospodářské soutěže – jak potvrzuje neexistence jakéhokoliv zpochybnění ohledně těchto záruk ze strany žalobkyň.
- 111 Za těchto podmínek se žalobkyně nemohou v projednávaném případě účinně dovolávat presumpce nevinu.
- 112 Ve světle dosud uvedeného je namístě mít za to, že tato část není, stejně jako první část, opodstatněná, a proto je namístě zamítnout první žalobní důvod v celém rozsahu.

2. K druhému žalobnímu důvodu, vycházejímu z nedostatku pravomoci Komise

Argumenty účastníků řízení

- 113 Žalobkyně uplatňují, že Komise neměla pravomoc k přijetí rozhodnutí, kterým se prohlašuje, že žalobkyně porušily čl. 81 odst. 1 ES. Článek 3 nařízení č. 17 ani žádné

jiné ustanovení totiž neopravňuje Komisi k přijetí rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, jestliže toto protiprávní jednání již ustalo mimo promlčecí dobu upravenou v článku 1 nařízení č. 2988/74.

- 114 Žalobkyně zdůrazňují, že ustanovení Smlouvy o ES a nařízení č. 17 výslovně svěřují Komisi pouze pravomoc přijmout opatření k ukončení stávajícího protiprávního jednání a pravomoc ukládat pokuty a penále. Smlouva o ES ani nařízení č. 17 však neřeší otázku, zdali má Komise pravomoc prohlásit prostřednictvím rozhodnutí, že některý podnik porušil v minulosti pravidla hospodářské soutěže stanovená Smlouvou, jestliže toto protiprávní jednání jasně ustalo před přijetím rozhodnutí nebo dokonce před zahájením šetření Komise.
- 115 Žalobkyně uznávají, že Soudní dvůr ve svém výše uvedeném rozsudku GVL v. Komise rozhodl, že pravomoc Komise přijmout rozhodnutí, jehož cílem je uložit podnikům povinnost ukončit protiprávní jednání zjištěné Komisí a ukládat v případě protiprávního jednání pokuty a penále, nutně zahrnuje pravomoc určit, že došlo k protiprávnímu jednání. Žalobkyně však poznamenávají, že Soudní dvůr v tomto rozsudku rovněž uvedl, že Komise k přijetí rozhodnutí, kterým se pouze určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, které již ustalo, musí prokázat, že existuje pro přijetí takového rozhodnutí „oprávněný zájem“ a konkrétněji skutečné nebezpečí obnovy dotčeného jednání odůvodňující tedy vyjasnění právní situace pomocí formálního rozhodnutí.
- 116 Přestože Komise zcela uznala ve své praxi předcházející přijetí Rozhodnutí, že k přijetí rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, které již ustalo, je oprávněný zájem nezbytný, a připustila, že v projednávaném případě údajné protiprávní jednání přičítané žalobkyním již jasně v roce 1994 ustalo, neprokázala oprávněný zájem na určení v Rozhodnutí, že žalobkyně porušily článek 81 ES.

- 117 Kladením důrazu na to, že požadavek oprávněného zájmu musí být vykládán restriktivně (výše uvedené stanovisko generálního advokáta Reischla předcházející rozsudku GVL v. Komise, body 512 až 521) žalobkyně zdůrazňují skutečnost, že v průběhu správního řízení nevznesly žádnou právní otázku, kterou by bylo třeba objasnit pomocí formálního rozhodnutí Komise, nýbrž na základě skutkového stavu jednoduše popřely svou účast na údajných kartelových dohodách.
- 118 Žalobkyně mají tedy za to, že v projednávaném případě neexistovalo žádné skutečné nebezpečí obnovy dotčeného jednání, neboť toto jednání ustalo před více než pěti lety před přijetím Rozhodnutí a žalovaná od té doby nezjistila žádné opětovné protiprávní jednání ze strany žalobkyň ani žádný důvod, kvůli kterému by bylo takové opětovné protiprávní jednání pravděpodobnější než v jiných případech.
- 119 Žalovaná podotýká, že žalobkyně musejí připustit, že má žalovaná implicitní pravomoc přijmout rozhodnutí, kterými se stanoví, že došlo k porušení pravidel hospodářské soutěže, pokud porušení již ustalo a není uložena žádná pokuta. Žalovaná připouští, že za účelem výkonu své pravomoci musí mít oprávněný zájem na takovémto jednání.
- 120 Podle žalované však není žádný důvod vykládat podmínky, za kterých Komise vykonává tuto pravomoc, restriktivně. Nic neprokazuje zejména to, že ve výše uvedeném rozsudku GVL v. Komise měl Soudní dvůr v úmyslu omezit přijímání rozhodnutí, kterými se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, ze strany Komise, na situace nejistoty ohledně legality předmětného jednání. V témže rozsudku se Soudní dvůr krom toho odchýlil od stanoviska generálního advokáta Reischla, zejména co se týče existence dotčené implicitní pravomoci, takže by bylo mylné vycházet z argumentů generálního advokáta za účelem výkladu dosahu tohoto rozsudku.

121 Žalovaná se domnívá, že není žádný důvod dojít k závěru, že implicitní pravomoc je *ipso facto* mimořádná. Implicitní pravomoc přijímat rozhodnutí, kterými se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, při sledování oprávněného zájmu týkajícího se použití práva hospodářské soutěže, se nijak neodchyluje od pravomocí, které nařízení č. 17 svěřuje Komisi, nýbrž je doplňuje. Výslovné pravomoci Komise vycházejí z myšlenky formulované zejména čl. 83 odst. 2 písm. d) ES a článku 85 ES, že Komisi přísluší zajistit používání pravidel hospodářské soutěže podnikem a případně určit, že došlo k porušení těchto pravidel (výše uvedený rozsudek GVL v. Komise, bod 22). Nebylo by tedy vhodné zaujmout *a priori* postoj ohledně otázky, zda rozsah implicitní pravomoci Komise musí být vykládán restriktivně, nebo extenzivně. Je důležité ověřit existenci okolností, při nichž je nezbytné určit, že došlo k protiprávnímu jednání, aby bylo zajištěno, že budou pravidla hospodářské soutěže podniky použita. Tento základní požadavek je vyjádřen prostřednictvím kritéria oprávněného zájmu.

122 Odůvodnit přijetí rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, jež ustalo, mohou stejně tak jiné oprávněné zájmy než zájem na vyjasnění právní situace, jako například:

— zájem podporovat příkladné jednání podniků odhalením zvláště závažného protiprávního jednání v rozhodnutí přijatém po ukončení správního řízení, ve kterém byla plně dodržena presumpce nevinoty a práva obhajoby, a to tím spíše, pokud podniky zpochybňují v průběhu uvedeného řízení skutkové okolnosti a protiprávní jednání, jak učinily žalobkyně v projednávaném případě;

— zájem odradit od jakéhokoliv opětovného protiprávního jednání, neboť rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, může představovat základ pro navýšení pokuty, z důvodu opětovného protiprávního

jednání a v souladu s bodem 2 základních směrů pro výpočet pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO (Úř. věst. 1998, C 9, s. 3), která se ukládá podniku v případě pozdějšího protiprávního jednání tohoto druhu;

- zájem umožnit předložení věci vnitrostátním občanskoprávním soudům poškozenými, kteří, nedisponující pravomocemi obstarat důkazy na úrovni Společenství, které má Komise, nemusí být nutně schopni předložit všechny nezbytné důkazy v případě protiprávního jednání velkého zeměpisného rozsahu, jehož skutkové okolnosti jsou odpovědnými podniky napadány.

123 Tyto tři oprávněné zájmy jsou zastoupeny s ohledem zejména na velmi závažnou povahu protiprávního jednání vytýkaného žalobkyním a popření skutkových okolností ze strany žalobkyň, což jsou faktory, které jasně vyplývají ze znění Rozhodnutí. V tomto ohledu žalovaná zdůrazňuje, že žalobkyně napadnou jistě také v rámci vnitrostátního řízení skutečnosti, které jsou jim vytýkány, že je zcela možné, že dojde k opětovnému protiprávnímu jednání, nebylo-li na zjištěná protiprávní jednání veřejně poukázáno, a že je kartelová dohoda zahrnující stanovení cen a sdílení informací velmi závažným protiprávním jednáním, které nesmí být přehlíženo při stanovení pokuty, která má být uložena v případě opětovného protiprávního jednání.

124 Žalobkyně ve své replice namítají, že zájmy, jichž se žalovaná dovolává, nemohou odůvodnit přijetí Rozhodnutí směřujícího vůči nim.

125 Co se týče zájmu podporovat příkladné jednání podniků a zájmu odradit od jakéhokoliv opětovného protiprávního jednání, žalobkyně uplatňují, že oznámení námitek na ně již mělo odrazující účinek, takže nebylo nutné za tímto účelem přijmout Rozhodnutí směřující vůči nim, které v podstatě přebírá právní obsah uvedeného oznámení. Pokud jde o odrazující účinek na veřejnost, žalobkyně mají za to, že rozhodnutí adresované podnikům zapojeným do kartelové dohody, pro které

promlčení neplatilo, bylo dostatečné. Krom toho uvádějí, že připuštění oprávněného zájmu odradit od jakéhokoliv opětovného protiprávního jednání v případě neexistence skutečného nebezpečí obnovy dotčeného jednání by znamenalo, že Komise může v každém případě přijmout rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, bez ohledu na okolnosti věci a datum, kdy k protiprávnímu jednání došlo.

126 Pokud jde o zájem umožnit předložení věci vnitrostátním občanskoprávním soudům poškozenými, mají žalobkyně za to, že tento zájem nemůže být považován za oprávněný. Smlouva o ES ani nařízení č. 17 žalované neukládá úkol umožnit takové předložení věci.

127 Žalovaná ve své duplice upřesňuje, že se její obrana v projednávaných věcech nezakládá na obecném tvrzení o existenci oprávněného zájmu přijmout rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, ve všech případech. Zdůrazňuje, že nebezpečí spojená s opětovným protiprávním jednáním na úkor veřejného zájmu jsou v případě nejzávažnějších kartelových dohod obzvláště vážná, konkrétněji, pokud jde o druhy protiprávních jednání, která jsou svou povahou tajná, a tedy obtížněji odhalitelná Komisí. Rovnováha, která má být nastolena mezi zájmy podniků, kterým je rozhodnutí určeno, a veřejným zájmem, se musí lišit v případě velmi vážného protiprávního jednání a v případě protiprávního jednání méně vážného.

128 Co se týče zájmu umožnit předložení věci vnitrostátním soudům, žalovaná trvá na tom, že je pro poškozené obzvláště obtížné prokázat existenci protiprávního jednání, ke kterému došlo v tak velkém zeměpisném rozsahu, jakož i že je důležité, aby Komise vykonávala své pravomoci spočívající v obstarávání důkazů v šetřeních týkajících se tajných kartelových dohod. Zdůrazňuje, že se nedovolávala dotčeného zájmu jako zájmu, který by systematicky odůvodnil přijetí rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, nýbrž z důvodu zájmu odradit od jakéhokoliv opětovného protiprávního jednání v souvislosti se zvláště závažným protiprávním jednáním. Krom toho dodává, že prostředky občanskoprávní náhrady

škody mohou taktéž splnit úlohu veřejného zájmu, neboť tyto prostředky mohou odradit od porušování pravidel hospodářské soutěže. Právo Společenství totiž považuje existenci těchto prostředků za klíčovou k zajištění úplného použití článků 81 ES a 82 ES (rozsudek Soudního dvora ze dne 20. září 2001, Courage a Crehan, C-453/99, Recueil, s. I-6297).

Závěry Soudu

- 129 Žalobkyně uplatňují, že Komise neměla pravomoc k přijetí Rozhodnutí směřujícího vůči nim, jelikož neexistovalo ustanovení, které by ji opravňovalo prostřednictvím rozhodnutí určit, že došlo k protiprávním jednáním, která již ustala, tím spíše, pokud promlčecí doba upravená v čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74 již uplynula, a nebylo-li prokázáno, že přijetí tohoto Rozhodnutí směřujícího vůči žalobkyním je odůvodněno oprávněným zájmem.
- 130 Co se týče argumentů žalobkyň převzatých v bodech 113 a 114 výše, bylo již v bodu 37 tohoto rozsudku připomenuto, že ukončení porušování pravidel hospodářské soutěže před přijetím rozhodnutí ze strany Komise samo o sobě nepředstavuje okolnost, která by bránila výkonu pravomoci Komise určit, že došlo k takovému protiprávnímu jednání, neboť Soudní dvůr již rozhodl, že Komise může přijmout rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, které dotýčný podnik již ukončil, nicméně za podmínky, že tento orgán má oprávněný zájem na přijetí takového rozhodnutí (výše uvedený rozsudek GVL v. Komise, bod 24).
- 131 V bodě 63 výše kromě toho již bylo rozhodnuto, že ačkoliv pravomoc Komise určit, že došlo k protiprávnímu jednání, vyplývá v rámci režimu zavedeného nařízením č. 17 pouze implicitně, tedy v rozsahu, v němž je nezbytně zahrnuta v explicitní pravomoci nařídit ukončení protiprávního jednání a ukládat pokuty (výše uvedený rozsudek GVL v. Komise, bod 23), taková implicitní pravomoc není podřízena pouze výkonu těchto explicitních pravomocí orgánem. Proto tedy skutečnost, že

Komise již nemá pravomoc ukládat pokuty původcům protiprávního jednání z důvodu uplynutí promlčecí doby upravené v čl. 1 odst. 1 nařízení č. 2988/74, nebrání sama o sobě přijetí rozhodnutí, kterým se určuje, že došlo k tomuto protiprávnímu jednání, které již dříve ustalo.

132 Co se týče argumentů žalobkyně převzatých v bodech 115 až 118 výše, otázka, kterou vznášejí, není tedy, zda Komise měla pravomoc k určení prostřednictvím rozhodnutí, že došlo k protiprávním jednáním přičítaným žalobkyním, která již dříve ustala, nýbrž zda měla Komise v projednávaném případě oprávněný zájem na přijetí rozhodnutí, kterými se určuje, že došlo k těmto protiprávním jednáním (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek GVL v. Komise, bod 24). Prostřednictvím těchto argumentů žalobkyně v podstatě kritizují v projednávaném případě podmínky výkonu této pravomoci.

133 Soud může pouze podotknout, že z Rozhodnutí nijak nevyplývá, že Komise skutečně zkoumala, zdali má takový zájem, či nikoli.

134 Když byla žalované tato otázka při jednání položena, odkázala na bod 651 odůvodnění Rozhodnutí, který obsahuje závěr Komise, že je vhodné přijmout rozhodnutí směřující proti žalobkyním, kterým se určuje, že došlo k protiprávnímu jednání, tedy závěr, který podle Komise jinými slovy v podstatě vyjadřuje, že existoval oprávněný zájem na přijetí takového rozhodnutí.

135 Je však třeba konstatovat, že tvrzením v tomto bodě odůvodnění, že „[p]ravida o promlčení se týkají výlučně uplatnění pokut nebo sankcí“ a „nemají žádné účinky na právo Komise projednat věci týkající se kartelových dohod, případně přijmout rozhodnutí o zákazu těchto dohod“, žalovaná pouze odpověděla na argument vznesený žalobkyněmi, že dotčená protiprávní jednání, jsou-li považována za prokázaná, již nemohou být předmětem rozhodnutí z důvodu promlčení, za účelem

zamítnutí tohoto argumentu. Není možné z tohoto tvrzení vyvodit, že si Komise taktéž kladla otázku, zdali má oprávněný zájem na určení prostřednictvím rozhodnutí, že došlo k protiprávnímu jednání, které žalobkyně již dříve ukončila.

- 136 Z výše uvedeného vyplývá, že Komise tím, že při přijímání Rozhodnutí, nezjišťovala, je-li určení směřující proti žalobkyním, že došlo k protiprávní jednání, odůvodněno oprávněným zájmem, se dopustila nesprávného právního posouzení, které odůvodňuje zrušení Rozhodnutí v rozsahu, ve kterém se týká žalobkyň.
- 137 Žalovaná navíc před Soudem neprokázala existenci takového oprávněného zájmu v projednávaném případě. Žalovaná sice před Soudem uvedla, že kromě zájmu vyjasnit právní situaci, který je uznán jako oprávněný zájem za okolností věci, která vedla k výše uvedenému rozsudku GVL v. Komise, mohou v projednávaném případě odůvodnit přijetí Rozhodnutí směřujícího vůči žalobkyním další zájmy, a sice zájem podporovat příkladné jednání podniků, zájem odradit od jakéhokoliv opětovného protiprávního jednání s ohledem na zvláště závažnou povahu dotčeného protiprávního jednání a zájem umožnit předložení věci vnitrostátním občanskoprávním soudům poškozenými.
- 138 Je však nutné konstatovat, že žalovaná se omezuje na obecné uvedení tří případů, aniž by pomocí okolností projednávaného případu týkajících se velmi závažného a rozsáhlého protiprávního jednání vytykaného žalobkyním prokázala, že se tyto případy uplatní, a že tedy odůvodňují její oprávněný zájem na přijetí rozhodnutí směřujícího vůči žalobkyním, kterým se určuje, že došlo k těmto protiprávním jednáním. Komise konkrétně nevysvětlila Soudu, proč ve zvláštním případě žalobkyň vyžaduje závažnost a zeměpisný rozsah dotčených protiprávních jednání určení, že došlo k protiprávním jednáním, která již ustala, obsažené v Rozhodnutí. Nepředložila ani sebemenší důkaz o nebezpečí opětovného protiprávního jednání ze strany žalobkyň. Žalovaná dále neuvedla žádné údaje týkající se okolností projednávaného případu ohledně soudních řízení, která zahájily třetí osoby poškozené protiprávními jednáními nebo alespoň o jejichž zahájení mohly tyto osoby uvažovat.

- 139 Žalobkyně krom toho napadly oprávněnost zájmů zmíněných žalovanou před Soudem, když uplatnily, že oznámení námitek mělo vůči nim dostatečně odrazující účinek, že neexistuje žádné skutečné nebezpečí obnovy dotčených protisoutěžních jednání a že záměr umožnit předložení věci vnitrostátním soudům je sám o sobě pochybný. Žalovaná přitom neposkytla na tyto námitky dostatečně náležitou odpověď, která by mohla prokázat údajný oprávněný zájem.
- 140 Druhému žalobnímu důvodu musí být tedy vyhověno.

K návrhu žalobkyň směřujícímu k tomu, aby byly některé údaje při zveřejňování projednávaných věcí odstraněny

- 141 Každá z žalobkyň se ve svém návrhu domáhala, aby Soud odstranil při zveřejňování projednávaných věcí vzhledem k jejich předmětu všechny odkazy na produkty a období, jichž se dotýká protiprávního jednání, které jim bylo v Rozhodnutí přičítáno.
- 142 V tomto ohledu je třeba podotknout, že z listin založených do spisu žalobkyněmi jako přílohy jejich repliky vyplývá, že po podání projednávaných žalob proběhla mezi žalobkyněmi a Komisí rozsáhlá výměna názorů ohledně zveřejnění Rozhodnutí. Žalobkyně totiž na Komisi požadovaly, aby odstranila ve znění Rozhodnutí určeném

ke zveřejnění všechny odkazy týkající se jejich obchodních firem, vitaminového produktu, ohledně kterého jim bylo přičítáno protiprávní jednání, a další skutečnosti, které by je umožnily identifikovat jako podniky, které se podílely na protiprávní kartelové dohodě.

143 Komise však nakonec tyto nároky zamítla a nedůvěrné znění Rozhodnutí zveřejněné v *Úředním věstníku Evropských společenství* ze dne 10. ledna 2003 jasně uvádí skutečnosti, jež jsou předmětem návrhů žalobkyně zmíněných v bodě 141 výše (viz zejména článek 1 Rozhodnutí).

144 Vzhledem k tomu, že veřejná povaha získaná díky těmto informacím po podání projednávaných žalob vylučuje, aby byla u těchto informací zachována důvěrnost (usnesení předsedy druhého rozšířeného senátu Soudu ze dne 9. listopadu 1994, *Langnese Iglo v. Komise*, T-7/93, nezveřejněné ve Sbírce rozhodnutí, bod 11; předsedy pátého rozšířeného senátu Soudu ze dne 3. června 1997, *Gencor v. Komise*, T-102/96, Recueil, s. II-879, bod 29, a předsedy druhého rozšířeného senátu Soudu ze dne 3. července 1998, *Volkswagen a Volkswagen Sachsen v. Komise*, T-143/96, nezveřejněné ve Sbírce rozhodnutí, bod 20), musí být návrh podaný žalobkyněmi zamítnut.

K nákladům řízení

145 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu bude účastníku řízení, který byl ve sporu neúspěšný, uložena náhrada nákladů řízení, pokud účastník, který byl ve sporu úspěšný, náhradu nákladů ve svém návrhu požadoval. Vzhledem k tomu, že žalovaná byla ve sporu neúspěšná, je namístež uložit jí náhradu nákladů řízení v souladu s návrhy žalobkyně.

Z těchto důvodů

Soud (čtvrtý rozšířený senát)

rozhodl takto:

- 1) **Rozhodnutí Komise 2003/2/ES ze dne 21. listopadu 2001 v řízení podle článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP (věc COMP/E-1/37.512 – Vitaminy) se zrušuje v rozsahu, v němž se týká žalobkyň.**

- 2) **Žalované se ukládá náhrada nákladů řízení.**

Legal

Lindh

Mengozzi

Wiszniewska-Białecka

Vadapalas

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 6. října 2005.

Vedoucí soudní kanceláře

Předseda

H. Jung

H. Legal